

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๘/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลจังหวัดอุบลราชธานีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีศาลเห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๔ ประกอบมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๔ ประกอบมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า

พนักงานอัยการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นโจทก์ฟ้องนายคำดี เผ่าดวงดี เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดอุบลราชธานี ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๓๗๖/๒๕๕๖ ฐานความผิด เป็นกรรมการสาขาพรรคการเมือง ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อนายทะเบียนภายในกำหนด อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๘๔ โดยขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยและขอให้ปรับจำเลยรายวันอีกไม่เกินวันละ ๕๐๐ บาท เป็นเวลา ๒๗๓ วัน

คดีดังกล่าวปรากฏตามฟ้องโจทก์ว่า จำเลยได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ สาขาลำดับที่ ๑๐๒ ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ ๕๕ บ้านขุมดิน ตำบลหนองเมือง อำเภอ

LIRT

ม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์ได้แจ้งการยุบสาขาพรรคฯ ลำดับที่ ๑๐๒ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการยุบสาขาพรรคประชาธิปัตย์ดังกล่าวเพื่อให้จำเลยพ้นจากการดำรงตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคแล้ว โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้พรรคประชาธิปัตย์ทราบการตอบรับเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๕ พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบด้วยว่า จำเลยมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะในการพ้นจากตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคประชาธิปัตย์ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน ๓๐ วันนับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งการตอบรับจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนั้น จำเลยจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะภายในวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๕ ตามหน้าที่ที่จำเลยได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคดังกล่าว

เมื่อระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ เวลากลางวัน ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๕ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกันทุกวัน ภายในกำหนดระยะเวลา ๓๐ วันดังกล่าว จำเลยในฐานะที่พ้นจากการดำรงตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ได้รู้หน้าที่ของตนที่ต้องยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะดังกล่าวข้างต้นอยู่แล้ว จำเลยได้บังอาจไม่ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน ๓๐ วัน ตามกำหนดเวลาที่กล่าวข้างต้น โดยต่อมา เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๖ จำเลยได้ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง รวมระยะเวลาที่จำเลยยื่นบัญชีฯ ล่าช้ากว่าที่กำหนดเป็นเวลา ๒๗๓ วัน อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำเลยเข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน ชั้นสอบสวน จำเลยให้การรับสารภาพ

เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จำเลยยื่นคำร้องประกอบคำรับสารภาพโดยให้การรับสารภาพตามฟ้องของโจทก์และให้การว่า เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๖ จำเลยได้ยื่นบัญชีฯ ของจำเลยต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว โดยจัดส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ปรากฏตามสำเนาใบรับฝากบริการไปรษณีย์ในประเทศ ขอศาลจังหวัดอุบลราชธานีพิจารณาและพิพากษาลงโทษจำเลยในสถานเบาด้วย ต่อมาศาลได้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังแล้ว จำเลยให้การรับสารภาพโจทก์ จำเลยไม่ติดใจสืบพยานคดีเสร็จการพิจารณาโดยมีคำสั่งเรียกสำนวนการสอบสวนเพื่อประกอบการวินิจฉัยให้โจทก์ส่งศาลภายในห้าวันทำการ นัดฟังคำพิพากษาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๖

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ศาลจังหวัดอุบลราชธานีได้พิเคราะห์แล้ว คดีนี้ โจทก์ฟ้องจำเลยให้รับโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในข้อหาเป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองไม่ยื่นบัญชีฯ ตามมาตรา ๔๒ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่

พ้นจากตำแหน่ง อันเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๘๔ แต่โดยที่ในมาตรา ๔๒ กำหนดให้กรรมการสาขาพรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อนายทะเบียน ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ดำรงตำแหน่งและภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และความหมายของวันดังกล่าวนี้ ปรากฏตามคำฟ้องที่ยื่นยันว่า เป็นวันที่หัวหน้าพรรคฯ ซึ่งเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง ได้ทราบแจ้งตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง กรณีจึงเป็นการกำหนดการกระทำความผิดของบุคคลโดยการสันนิษฐานว่า กรรมการสาขาพรรคการเมืองจะต้องทราบการเปลี่ยนแปลงนับแต่วันที่หัวหน้าพรรคการเมืองได้รับแจ้ง ซึ่งไม่แน่นอนว่าจะเป็นวันใด เพราะกรรมการสาขาพรรคการเมืองไม่ได้รับแจ้งด้วยตนเอง ทั้งที่การยื่นบัญชีฯ เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล ประกอบกับคู่ความไม่อาจนำสืบได้แย้งว่ากรรมการสาขาพรรคการเมืองควรหรือน่าจะต้องรู้ว่าตนเองมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตาม มาตรา ๔๒ ในวันใด เพราะต้องบทสันนิษฐานเด็ดขาดว่า ให้ถือวันที่กำหนดในมาตรา ๓๓ วรรคสอง ซึ่งคำว่า “สมบูรณ์” ในมาตรานี้หมายถึง การเข้าดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งนั่นเอง

ศาลจังหวัดอุบลราชธานีเห็นว่า บทบัญญัติความผิดตามมาตรา ๘๔ ที่กำหนดให้กรรมการสาขาพรรคการเมืองซึ่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๒ ต้องรับโทษจำคุกด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งเป็นการกำหนดให้บุคคลต้องรับผิดโดยไม่ปรากฏการกระทำความผิดที่ชัดเจน หากแต่เป็นการลงโทษบุคคลจากข้อสันนิษฐานของกฎหมายโดยเด็ดขาด จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และศาลจังหวัดอุบลราชธานีจะใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๔ บังคับแก่คดีนี้ และไม่ปรากฏว่ามีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงส่งสำเนาถ้อยคำสำนวนและเอกสารเสนอศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ตามที่ศาลจังหวัดอุบลราชธานีส่งความเห็นดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ร้อง ได้ส่งคำร้องตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีศาลจะใช้บทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๔ บังคับแก่คดีนี้ และศาลจังหวัดอุบลราชธานีเห็นเองว่า พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ผู้เกี่ยวข้อง คือ นายทะเบียนพรรคการเมือง และพรรคประชาธิปัตย์เสนอความเห็นประกอบการพิจารณา ปรากฏว่า พรรคประชาธิปัตย์ มีหนังสือแจ้งว่าไม่ประสงค์จะชี้แจงหรือแสดงความเห็นใด

นายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงสรุปได้ว่า

๑. การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองเป็นการดำเนินการจัดการองค์ภายในพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสอง โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑ (๕) กำหนดให้ข้อบังคับพรรคการเมืองต้องมีรายการเกี่ยวกับแผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง อำนาจหน้าที่ของสาขาพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุดและการออกจากตำแหน่งของกรรมการสาขาพรรคการเมืองและอำนาจหน้าที่ของกรรมการสาขาพรรคการเมือง และเมื่อพรรคการเมืองได้จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๓๐ และในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว และการเปลี่ยนแปลงจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง สาขาพรรคการเมืองมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลต่างหากจากพรรคการเมือง แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองเท่านั้น จึงมีหัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง กรรมการสาขาพรรคการเมืองทุกคนย่อมต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๕ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจอนุมัติหรือยุบเลิกสาขาพรรค รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้สาขาพรรคบริหารงานไปตามข้อบังคับพรรค ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรค และข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ ข้อ ๕๒ (๘) กำหนดให้คณะกรรมการสาขาพรรคมีอำนาจและหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง และภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

๒. พรรคประชาธิปัตย์มีหนังสือแจ้งขอยุบเลิกสาขาพรรคประชาธิปัตย์ลำดับที่ ๑๐๒ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตามที่คณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติให้ยุบเลิก เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๘ คือ สาขาพรรคมิได้จัดประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งประธานสาขาพรรคคนใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการยุบเลิกสาขาพรรคดังกล่าวและแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ทราบการตอบรับ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๕ พร้อมกับแจ้งให้ทราบด้วยว่า กรรมการสาขาพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งต้องยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะในวาระที่พ้นจากตำแหน่ง ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งกรณีการยุบเลิกสาขาพรรคดังกล่าว จึงเป็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ซึ่งจะถือเอาวันเดือนปีใด เป็นวันเดือนปีที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคการเมืองนั้น ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๓๓ วรรคสอง คือ ถือเอาวันเดือนปีที่หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้รับหนังสือแจ้งการตอบรับการยุบเลิกสาขาพรรคประชาธิปัตย์ ลำดับที่ ๑๐๒ เป็นวันเดือนปีที่กรรมการสาขาพรรคดังกล่าว พ้นจากตำแหน่งโดยสมบูรณ์ตามกฎหมาย และเป็นการเริ่มต้นแห่งการนับระยะเวลาสามสิบวันในการยื่นบัญชีฯ ตามมาตรา ๔๒ ด้วย บทบัญญัติในมาตรา ๔๔ ที่กำหนดให้กรรมการสาขาพรรคการเมืองซึ่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๒ ต้องรับโทษนั้น จึงไม่เป็นการกำหนดการกระทำผิดของบุคคล โดยการสันนิษฐานว่า กรรมการสาขาพรรคการเมืองจะต้องทราบการเปลี่ยนแปลงนับแต่วันเดือนปีที่หัวหน้าพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งไม่แน่นอนว่าจะเป็นวันใด เพราะกรรมการสาขาพรรคการเมืองไม่ได้รับแจ้งด้วยตนเองแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องที่ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคการเมืองได้ทราบหรือควรจะได้ทราบอยู่ล่วงหน้าแล้วว่า มีการขอยุบเลิกสาขาแล้วเพียงแต่การนับระยะเวลาสามสิบวันของการยื่นบัญชีฯ อันเนื่องมาจากการพ้นจากตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคการเมืองนั้น จะเริ่มต้นก็ต่อเมื่อการพ้นจากตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคการเมืองมีผลโดยสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว นั่นคือตั้งแต่วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ ประกอบมาตรา ๖

๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ ที่บัญญัติให้กรรมการสาขาพรรคการเมืองซึ่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๒ ต้องรับโทษนั้นมีวัตถุประสงค์เป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน โดยมุ่งหมายตรวจสอบบุคคลที่เข้ามาดำเนินการงานทางการเมืองให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ที่ต้องการปฏิรูปทางการเมือง และเป็นหน้าที่ของบุคคลที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ ดังนั้น หากว่า มาตรา ๘๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแล้วจะเป็นเหตุให้การขึ้นบัญชีฯ ของผู้มีหน้าที่ตามมาตรา ๔๒ ไม่มีประโยชน์ต้องปฏิบัติตามอีกต่อไป อันจะส่งผลให้เจตนารมณ์ในการปฏิรูปการเมืองย่อมเสียไปด้วย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๕ ประกอบมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๓๒ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๓ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองหรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการสาขาพรรคการเมือง มีหน้าที่ขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่งและภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

LIRT

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายอื่นแล้ว บุคคลนั้นอาจส่งสำเนาบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ตามกฎหมายอื่นนั้นต่อนายทะเบียนแทนก็ได้

มาตรา ๘๔ หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการสาขาพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทและปรับอีกไม่เกินวันละห้าร้อยบาทตลอดเวลาที่ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ บัญญัติรับรองไว้ว่าบุคคลไม่ต้องรับโทษอาญาเว้นแต่กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้อันเป็นการรับรองสิทธิของบุคคลที่จะไม่ถูกบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง กล่าวคือในทางอาญาการกระทำจะเป็นความผิดต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติในขณะกระทำว่าเป็นความผิด และบุคคลต้องรับโทษต่อเมื่อมีกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำ บัญญัติให้ต้องรับโทษนั้น ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการสาขาพรรคการเมืองที่ต้องกระทำ และมาตรา ๘๔ เป็นบทกำหนดโทษของการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ ซึ่งทั้งสองมาตราบัญญัติไว้ชัดเจนแล้วว่า เมื่อไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ต้องกระทำย่อมมีความผิดและต้องได้รับโทษตามกฎหมาย กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่พรรคประชาธิปัตย์แจ้งการยุบสาขาพรรคลำดับที่ ๑๐๒ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาและนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งการตอบรับการยุบสาขาพรรคดังกล่าวให้หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ทราบโดยพรรคฯ ได้รับแจ้งการตอบรับเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ดังนั้น สาขาพรรคลำดับที่ ๑๐๒ จึงถูกยุบเลิกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ วรรคสอง อันเป็นผลให้นายคำดี เผ่าดวงดี กรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๑๐๒ พ้นจากตำแหน่งและมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ตามมาตรา ๘๒ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง หากไม่ยื่นบัญชีฯ ต้องได้รับโทษตามมาตรา ๘๔

การที่ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ร้อง จะใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๔ บังคับแก่จำเลยในคดี และเห็นว่า มาตรา ๘๔ นี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เพราะเป็นการกำหนดการกระทำความผิดของบุคคลโดยการสันนิษฐานว่า

กรรมการสาขาพรรคการเมืองจะต้องทราบการเปลี่ยนแปลงโดยยุบเลิกสาขาพรรคการเมือง นับแต่วันที่หัวหน้าพรรคการเมืองได้รับแจ้งซึ่งไม่แน่นอนว่าเป็นวันใด เพราะกรรมการสาขาพรรคการเมืองไม่ได้รับแจ้งด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการกำหนดให้บุคคลต้องรับผิดชอบโดยไม่ปรากฏการกระทำผิดที่ชัดเจน นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๒ ได้บัญญัติวันเดือนปีอันเป็นวันเริ่มต้นแห่งการนับระยะเวลาสามสิบวันในการยื่นบัญชีของกรรมการสาขาพรรคการเมือง กรณีพ้นจากตำแหน่งไว้แล้ว หากปรากฏว่า กรรมการสาขาพรรคการเมืองผู้ใดเมื่อพ้นจากตำแหน่งโดยไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวก็ย่อมเป็นความผิดและมีโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๔ บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ศาลจังหวัดอุบลราชธานีวินิจฉัยได้อยู่แล้ว มิใช่เรื่องขณะกระทำความผิด ไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ เป็นคนละกรณีไม่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ จึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๔ ประกอบมาตรา ๔๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

นายกระมล ทองธรรมชาติ	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายผัน จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIRT

นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอมร รักษาสัตย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ